

Svar på spørsmål fra utenriks- og forsvarskomiteen oversendt i brev av 13. mai 2020 vedr. Prop. 62 S (2019–2020)

Spørsmål fra Arbeiderpartiet:

1. Vi har fra Stortingets side registrert at regjeringen – uten foregående konsultasjon med Stortinget – foreslår å endre hovedtidsperspektivet i langtidsplanen fra fire til åtte år. Stortinget har foreløpig ikke tatt stilling til dette forslaget. Vi spør derfor igjen: Med utgangspunkt i tabellen «Økonomiske hovedstørrelser» fra langtidsplanproposisjonene i 2012 og 2016, hvordan ser en tilsvarende tabell ut for perioden 2021–2024?

Svar:

Stortinget sluttet seg i Innst. S. nr. 318, jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008) – *Et forsvar til vern om Norges sikkerhet, interesser og verdier*, til en mer kontinuerlig planmodell for forsvarssektoren. Likevel legges det stadig opp til at Stortinget vil få seg forelagt et helhetlig perspektiv på utviklingen av forsvarssektoren innenfor hver stortingsperiode. Arbeidet med å utvikle og fornye forsvarssektoren har implikasjoner som strekker seg gjennom flere stortingsperioder. Denne langtidsplanen gir derfor en beskrivelse av, og vil være førende for, utviklingen av forsvarssektoren både på kort, middels og lang sikt. Dette er konsistent med samtlige langtidsplaner fra nyere tid.

At regjeringen denne gangen er spesielt tydelig om den økonomiske satsingen helt til 2028, er ikke et uttrykt ønske om å skulle skyve på viktige beslutninger, snarere tvert imot.

Innretningen reflekterer nødvendigheten av å synliggjøre forutsigbare og langsiktige rammer, som vi i lys av den sikkerhetspolitiske utviklingen mener må på plass, for å kunne ivareta en hensiktsmessig videreutvikling av Forsvarets operative evne. Her er det samtidig vesentlig at beslutningene tas i riktig rekkefølge, og at de er basert på grundige vurderinger.

Regjeringen mener altså at det er nødvendig med et tydelig økonomisk siktepunkt for denne langtidsplanen som går forbi fireårsperioden. Regjeringen fremhever også at denne styrkingen skal være gradvis, og at den egentlig allerede har startet med det betydelige økonomiske løftet som er kommet på plass i perioden 2017–2020. Hensikten med tilnærmingen er å etablere enda større grad av forutsigbarhet i den kontinuerlige forsvarsplanleggingen, og i videreutviklingen av Forsvarets operative evne. Den konkrete opptrappingen av budsjettet fastsettes i det enkelte budsjettår.

Dersom regjeringens økonomiske siktepunkt i 2028 legges til grunn, sammen med en antakelse om en jevnest mulig økonomisk opptrappingsbane, vil tabellen tilsvarende «Økonomiske hovedstørrelser» i langtidsplanproposisjonene fra 2012 og 2016 kunne stilles opp på følgende måte:

Økonomiske hovedstørrelser 2021–2028 (mrd. 2020-kroner)

	2020*	2024	2028	Endring til 2028
Materiellinvesteringer	16,0	23,5	27,9	
Infrastrukturinvesteringer	4,3	3,5	3,7	
Merutgifter til operasjoner i utlandet	1,0	1,0	1,0	
Øvrig drift	39,6	41,3	44,9	
Sum forsvarsramme	60,977	69,2	77,5	16,5
<hr/>				
Midlertidig økning av forsvarsrammen for kampflyinvesteringen og Joint Strike Missile	4,2	0,0	0,0	
<hr/>				
Forbedring og effektivisering	0,4	1,9	1,9	
<hr/>				
Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen	0,2	0,8	1,6	

* = saldert budsjett

2. Vi viser til svar på spørsmål 37 fra Senterpartiet om nødvendige økninger i forsvarsbudsjettet i perioden 2021–28 for å realisere inneværende langtidsplan. Hva er de viktigste årsakene til at det særlig i 2022 og 2023 er behov for såpass store økninger for å realisere inneværende langtidsplan?

Svar:

Nødvendige økninger for å realisere gjeldende langtidsplan, med referanse til planforutsetningene fra 2016 og oppdatert innsikt fra de årlige budsjettprosessene, knyttes for driftskapitlenes del særlig til videre styrking av etterretningstjenesten og stadig innfasing av F-35 kampfly, i tillegg til merbehov som er oppstått siden 2017 relatert til blant annet valuta samt drift av henholdsvis NH90 og P-8 maritime patruljefly. Videre lå det i planforutsetningene fra 2016 til grunn store utbetalinger til blant annet anskaffelse av nye P-8 maritime patruljefly, nye ubåter, ny maritim minemottiltakskapabilitet, landbasert transportstøtte og nye kystvaktfartøyer.

3. Vi viser til svar på spørsmål 37 fra Senterpartiet om nødvendige økninger i forsvarsbudsjettet i perioden 2021–28 for å realisere inneværende langtidsplan. Av Forsvarsdepartementets svar går det fram at det vil være nødvendig med betydelige budsjettøkninger bare for å realisere inneværende langtidsplan: sammenliknet med 2020-budsjettet 3,3 mrd. kroner i 2021, 6,2 mrd. kroner i 2022 og 5,1 mrd. kroner i 2023. Forsvarsdepartementet har så langt ikke ville svare på spørsmål om planlagte økninger i forsvarsbudsjettet i perioden 2021–24, annet enn at forsvarsbudsjettet i 2028 skal ligge 16,5 mrd. 2020-kroner over 2020-budsjettet. Om en forutsetter en jevn budsjettutvikling med en økning på ca. 2 mrd. kroner i år vil Forsvaret med regjeringens plan være til dels kraftig underfinansiert de kommende årene. Hvorfor legger regjeringen fram en plan som ikke en gang finansierer gjennomføringen av inneværende langtidsplan?

Svar:

Det medfører ikke riktighet at planen er underfinansiert de kommende årene, verken knyttet til ferdigstilling av tiltakene som ble vedtatt med gjeldende langtidsplan eller de nye satsingene i det som nå er regjeringens anbefalte videre utvikling. Svaret på spørsmål 37 fra Senterpartiet viser til en budsjettutviklingsbane for nullalternativet, altså videreføring av gjeldende langtidsplan, med referanse til planforutsetningene fra 2016, inkludert merbehov identifisert gjennom budsjettprosessen for 2020.

Nullalternativets budsjettutviklingsbane er med slike forutsetninger ikke korrigert for den justerte utbetalingsprofilen knyttet til de nye ubåtene. Planforutsetningene fra 2016 for gjeldende langtidsplan tok høyde for kontraktssignering i 2019. Her pågår imidlertid fortsatt kontraktforhandlingene med den tyske leverandøren.

Videre er heller ikke nullalternativets utviklingsbane korrigert for det nye potensialet som er identifisert for frigjøring av ressurser for perioden 2021–2024, i størrelsesorden 1,9 mrd. kroner, med varig effekt innen utgangen av 2024.

I sum innebærer dette at regjeringen kan legge til grunn en noe lavere økonomisk opptrappingsbane enn den som knyttes til nullalternativet for årene 2021 og 2022.

4. Gitt forslaget til ny budsjettstruktur for forsvarsbudsjettet omtalt i kapittel 12.2.6 (side 116–117), hvordan ville forsvarsbudsjettet for 2020 sett ut?

Svar:

Tabellen under synliggjør hvordan saldert budsjett for 2020 er fordelt pr. kapittel og post og hvordan fordelingen hadde vært med den foreslåtte budsjettstrukturen:

Prop. 1 S (2019–2020)			Fordeling med ny budsjettstruktur
Kap.	Post	Beløp (1 000 kr)	Beløp (1 000 kr)
1700	01	830 361	*835 361
	21	132 900	132 900
	43	9 467	9 467
	71	86 226	86 226
	73	85 393	85 393
	78	349 024	349 024
	<i>Alle</i>	<i>1 493 371</i>	<i>1 493 371</i>
1710	01	4 414 351	4 414 351
	47	2 994 219	3 773 751
	<i>Alle</i>	<i>7 408 570</i>	<i>8 188 102</i>
1716	51	198 975	198 975
1720	01	9 473 868	0
	71	22 739	0
	<i>Alle</i>	<i>9 496 607</i>	<i>0</i>
1730	01	0	*29 576 759
	70	0	60 000
	71	0	22 739
	<i>Alle</i>	<i>0</i>	<i>29 639 498</i>
1731	01	5 979 989	0
1732	01	4 545 051	0

1733	01	5 992 775	0
1734	01	1 439 422	0
1735	21	2 188 783	2 188 783
1760	01	1 638 693	*1 791 769
	44	83 794	83 794
	45	10 179 932	16 043 403
	48	350 000	350 000
	75	98 154	98 154
	<i>Alle</i>	<i>12 350 573</i>	<i>18 392 120</i>
1761	01	178 076	0
	45	5 863 471	0
	47	779 532	0
	<i>Alle</i>	<i>6 821 079</i>	<i>0</i>
1790	01	1 184 726	0
1791	01	876 527	876 527
1792	01	940 928	0
	70	60 000	0
	<i>Alle</i>	<i>1 000 928</i>	<i>0</i>
Sum		60 977 376	60 977 376

* Inkluderer tentativ fordeling av kap. 1761, post 01.

5. Hva er merkostnaden i budsjettåret 2021 for 500 flere årsverk i Forsvaret, forutsatt at de ansatte fordeles proporsjonalt mellom Forsvarets grener/virksomheter?

Svar:

Merutgiftene ved å tilsette 500 årsverk er om lag 420 millioner kroner per år i lønnsrelaterte utgifter, med forutsetning om en gitt fordeling mellom personellkategoriene sivile, offiserer og spesialister. Dette inkluderer utgifter til lønn, pensjonspremie, arbeidsgiveravgift og personellrelatert materiell, varer og tjenester (PMVT). I tillegg kommer merutgifter til blant annet mer materiell, eiendom, bygg og anlegg (EBA) og økt utdanningskapasitet.

Regjeringens plan frem til og med 2024 legger opp til en økning innenfor alle ressurskategorier for å ivareta balansen mellom planlagt personellopptrapping og tilhørende behov for materiell og EBA.

Det vil være utfordrende å håndtere en økning på 500 årsverk allerede i 2021 innenfor eksisterende EBA. Med forutsetning om at økningen på 500 ansatte, utover allerede planlagt personellopptrapping, må dekkes av nybygging vil det anslagsvis koste, basert på planlagte og pågående etableringer, minst 500 mill. kroner i investeringer i infrastruktur.

Materiellkostnadene vil øke avhengig av hvilke typer avdelinger som etableres eller forsterkes som følge av personelløkningen. Materiellsammensetningen vil også påvirke EBA-kostnadene i stor grad.

En samlet anslagsvis investeringskostnad vil være minst 500 mill. kroner og en årlig driftskostnad på om lag 420 mill. kroner for ytterligere 500 ansatte i 2021.

6. Formålet med langtidsplaninstituttet er å kunne drive helhetlig og koordinert planlegging for hele forsvarssektoren. Ny fartøystruktur i Sjøforsvaret er en beslutning som åpenbart bør inngå i en helhetlig langtidsplan. Hvorfor inneholder ikke regjeringens forslag til langtidsplan også et forslag til fartøystruktur for Sjøforsvaret?

Svar:

Stortinget sluttet seg i Innst. S. nr. 318, jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008) – *Et forsvar til vern om Norges sikkerhet, interesser og verdier*, til en mer kontinuerlig planmodell for forsvarssektoren. Stortinget vil fremdeles få seg forelagt et overordnet, helhetlig perspektiv på utviklingen av forsvarssektoren i hver stortingsperiode. Arbeidet med å utvikle og fornye Forsvaret har implikasjoner som strekker seg over flere stortingsperioder. Denne langtidsplanen gir derfor en detaljert beskrivelse av, og er styrende for, utviklingen av forsvarssektoren de neste åtte årene. Planen inneholder i tillegg føringer for utviklingen og operative og økonomiske konsekvenser i et enda lengre perspektiv. I den kontinuerlige langtidsplanleggingen legges det større vekt på muligheten til en løpende utvikling av sektoren og på at saker kan legges frem for Stortinget når det er behov for beslutninger i en sak. Derfor trekker denne langtidsplanen også opp temaer som regjeringen legger opp til å arbeide videre med og legge frem for Stortinget i neste langtidsplanperiode. Et slikt tema er valg av ny overflatestruktur.

Regjeringen vil prioritere dette arbeidet tidlig i langtidsplanperioden, og vil snarlig igangsette arbeidet med å velge ny fartøysstruktur. Denne strukturen skal kunne ivareta vedvarende operativ evne etter at dagens overflatefartøyer når slutten av levetiden mot og etter 2030. Et slikt utredningsarbeid for å beslutte ny overflatestruktur vil kunne gi rom for nytenking på en rekke viktige områder. Arbeidet vil bygge på pågående og nylig gjennomførte studier ved FFI om temaer som den teknologiske utviklingen av missiler, undervannskrigføring, kommunikasjon, kommando og kontroll, fellesoperative fremtidige effekter i sjødomenet med flere. For en så stor investering er det avgjørende viktig at den bygger på et solid, forskningsbasert grunnlag. Den endelige innretningen av ny fartøysstruktur skal ses i sammenheng med den helhetlige strukturutviklingen i Forsvaret og planene for utfasing av Skjold-klassen og deretter Nansen klassen. Dette handler om store investeringer for kapasiteter som kommer rundt 2030, og om å vurdere hvilken ny teknologi som i fremtiden vil gi best mulig operativ evne. Derfor legger ikke regjeringen frem en anbefaling om dette i denne planen. Arbeidet med valg av ny overflatestruktur vil være en del av regjeringens kontinuerlige arbeid med å styrke forsvarsevnen, og beslutninger vil bli forelagt Stortinget så snart de er utredet og en anbefaling foreligger.

For å sikre tilstrekkelig operativ evne i perioden frem mot 2030, vil regjeringen oppdatere og oppgradere dagens maritime struktur. Regjeringen vil levetidsforlenge de eksisterende ubåtene slik at denne strategiske kapasiteten er tilgjengelig frem til ny kapasitet er på plass mot slutten av 2020-tallet og begynnelsen av 2030-tallet. Fregattene skal oppgraderes slik at de forblir operativt relevante. Doble besetninger på fregattene videreføres for å opprettholde operativ evne. Regjeringen har tidligere besluttet at kapasiteten som Helge Ingstad representerte skal reetableres. På kort sikt vil regjeringen videreføre korvettene for å opprettholde tilstrekkelig maritim kapasitet. Vi viderefører også minerydderne frem til ny kapasitet med ubemannende og autonome systemer er operative. Dette vil gi bedret tilgjengelighet på disse fartøysklassene. Vi innfører også tre nye kystvaktfartøy og Kystvakten videreføres med 15 fartøy.

Regjeringen legger opp til å øke bemanningen på utvalgte områder. Den økte bemanningen vil primært medføre flere spesialister og mannskaper, og det er planlagt med at flertallet av stillingene prioriteres mot operative enheter. I Sjøforsvaret legges det blant annet opp til å styrke besetningene, og det prioriteres også noen årsverk til ledelse og understøttelse. I sum

styrkes Sjøforsvaret i langtidsplanen med økt bemanning, oppgradering av fartøyer og økt understøttelse. Dette vil gi økt reaksjonsevne, bedre utholdenhet og vil bidra til å bedre ivareta daglige operasjoner. Styrkingen vil også øke robustheten i operative besetninger og kompetanseproduksjonen.

7. Med regjeringens forslag til langtidsplan, når vil Brigade Nord bestå av fire mekaniserte manøverbataljoner med høy oppsettingsgrad og tilhørende taktiske og logistiske støtteavdelinger?

Svar:

Regjeringen styrker Brigade Nord for økt kampkraft, høyere reaksjonsevne og en mer robust struktur med økt utholdenhet. Innledningsvis prioriteres ytterligere styrking og materielltilførsel til eksisterende struktur, inkludert omvæpning av 2.bataljon. Deretter etableres brigadens fjerde mekaniserte manøverbataljon. I regjeringens anbefaling vil etableringen av brigadens fjerde mekaniserte bataljon i hovedsak foregå fra 2026. Frem mot 2026 vil det være behov for at Hæren legger til rette for å etablere denne, herunder å styrke bemanningen og bredden i våpensystemene til Hæren. Det vil også være nødvendig å gjøre investeringer i eiendommer, bygg og anlegg som del av forberedelsene. Det planlegges med at Brigade Nord består av tre mekaniserte manøverbataljoner med høy oppsettingsgrad fra 2026 og at oppbyggingen av den fjerde mekaniserte manøverbataljonen med tilhørende taktiske og logistiske støtteavdelinger starter i 2026 og er fullt operativ med høy oppsettingsgrad fra 2032. Forsvarssjefen vil i implementeringen av langtidsplanen detaljere utviklingen av bataljonene ytterligere innenfor prioriteringene som regjeringen har satt i langtidsplanen.

8. I hvilken grad skal utviklingen av Brigade Nord til å bestå av fire mekaniserte manøverbataljoner skje, på den ene side ved å «stokke om» på eksisterende personell og materiell og på den andre side ved å tilføre nytt personell og materiell?

Svar:

Regjeringen prioriterer å videreutvikle Brigade Nord til en mekanisert brigade hvor avdelingene på sikt tilføres både tilstrekkelig mobilitet, egenbeskyttelse og evne til maktprojeksjon gjennom kampvogner som CV90 og nye stridsvogner fra 2025. For å videreutvikle Brigade Nord til å bestå av fire mekaniserte manøverbataljoner prioriteres innledningsvis tilførsel av materiell til eksisterende struktur, inkludert omvæpning av 2.bataljon. Deretter gjennomføres etablering av brigadens fjerde mekaniserte bataljon. Det legges opp til en helhetlig implementeringsplan for personell og kompetanse, materiell og infrastruktur som er synkronisert med den prioriterte rekkefølgen for manøverbataljonene med tilhørende samvirkesystem. Eksisterende ressurser vil anvendes i kombinasjon med at nye ressurser tilføres disse avdelingene. Dette vil bidra til at brigaden videreutvikles og samtidig opprettholder nødvendig operativ evne, og kan løse pålagte oppdrag gjennom hele utviklingsperioden. Forsvarssjefen vil i implementeringen av langtidsplanen detaljere utviklingen av bataljonene ytterligere innenfor prioriteringene som regjeringen har satt i langtidsplanen.

Personell- og kompetanseutvikling gjøres med utgangspunkt i brigadens nåværende struktur. Dette innebærer at eksisterende personell vil utgjøre kjernen i respektive avdelinger. Det

etableres en egen kadreorganisasjon for den fjerde mekaniserte bataljonen, som vil legge til rette for etableringen av avdelingen. Alle manøverbataljonene vil bestå av en kombinasjon av vervede og vernepliktige. Materielltilførsel tilpasses med hensyn til pågående og planlagte prosjekter for å komplettere de fire manøverbataljonene. Etablering av ny infrastruktur prioriteres i hovedsak til 2. bataljon og den fjerde mekaniserte bataljonen utover nødvendig utvikling av eksisterende infrastruktur for de to andre bataljonene.

9. I hvilken grad vil oppbyggingen av hærstyrker på Porsangmoen gå på bekostning av hæren i Indre Troms?

Svar:

Regjeringen styrker Hæren med nødvendige kapasiteter for å ivareta oppdrag i en stadig mer tilspisset og uoversiktlig sikkerhetspolitisk situasjon. Denne utviklingen skal gi økt kampkraft, høyere reaksjonsevne og en mer robust struktur for økt utholdenhet.

Regjeringen prioriterer Brigade Nord og Finnmark landforsvar i styrkingen av Hæren. Dette gjelder innenfor personellopptrapping, materiellanskaffelser og etablering av infrastruktur i både Indre Troms og Porsangmoen. Det er ikke et motsetningsforhold i denne satsingen ettersom det er gjensidig avhengighet i hvordan begge avdelingene bidrar i forsvaret av Norge og samtidig innehar kapasiteter til bidrag i NATO- og internasjonale operasjoner. Regjeringens satsing på Brigade Nord og Finnmark landforsvar vektlegger en balansert styrking begge steder som gjør at den totale kampkraften som er lokalisert i landsdelen hurtigst mulig realiseres.

Brigade Nord utgjør, sammen med Finnmark landforsvar, kjernen i den mobile landmilitære strukturen.

Spørsmål fra Senterpartiet:

10. Regjeringa understrekar kor viktig det er å blansere avskrekking og beroligelse i nord. Kvifor går ikkje beroligelse inn i Forsvaret sine hovudoppgåver?

Svar:

Avskrekking og beroligelse har stått sentralt i norsk sikkerhetspolitikk i sju tiår. En ny sikkerhetspolitisk situasjon for Norge, også i våre nærområder, gjør avskrekking og beroligelse viktigere og mer krevende å balansere. Utviklingen av sikkerhetssituasjonen i Norges nærområder bare siden Prop. 151 S ble vedtatt har gått i en mer krevende retning og vi må ta høyde for at utviklingen vil fortsette. Derfor fremgår betydningen av avskrekking og beroligelse tydeligere i denne langtidsplanen enn på mange år.

Regjeringen er i langtidsplanen tydelig på at avskrekking og beroligelse ikke er motsetninger, men gjensidig forsterkende elementer for å verne om norsk sikkerhet. Norsk militær tilstedeværelse og tydelig demonstrering av norske suverene rettigheter i nord bidrar både til avskrekking og til beroligelse. Det er like fullt fortsatt slik at militærmaktens to hovedfunksjoner er å hindre at nasjonen blir utsatt for militær aggresjon og å kunne håndtere militær aggresjon om det likevel skulle oppstå. Avskrekking er det begrepet som er nærmest å beskrive sammenhengen mellom de to funksjonene. Forsvaret skal bidra til å hindre og

forebygge aggresjon i det daglige gjennom å demonstrere evne og vilje til å kjempe om det blir nødvendig.

Forsvarets oppgaver uttrykker Forsvarets konkrete andel i å verne om de sikkerhets- og forsvarspolitiske målene. Hver av Forsvarets oppgaver er ledsaget av en tekst som beskriver oppgavens innhold og ambisjonsnivå. Beroligelse som effekt og prinsipp er beskrevet en rekke steder i langtidsplanen og fremgår også direkte og indirekte i flere av Forsvarets oppgaver. Beroligelse som del av de lange linjer i norsk sikkerhetspolitikk er også knyttet til virkemidler og politikk som omfatter langt mer enn Forsvaret og forsvarssektoren.

Forsvarets ni oppgaver har vært gjenstand for nødvendige justeringer i langtidsplanen slik at Forsvaret løser oppgaver tilpasset de behov og utfordringer Norge står overfor. Ordlyden i selve oppgavene er uendret fra forrige plan, men det er gjort justeringer av beskrivelser og ambisjonsnivå. Avskrekking og forsvar er en kjernefunksjon i NATO og av avgjørende betydning for norsk sikkerhet. Dette overordnede oppdraget er reflektert i beskrivelsen av Forsvarets oppgave 1 der Norge bidrar med avskrekking og beroligelse til den videre allierte innsatsen.

11. Kvifor har ikkje Stortinget fått seg framlagt ein plan for alliert mottak?

Svar:

Forsvaret ferdigstilte i 2019 et oppdatert konsept for mottak av allierte forsterkningsstyrker til Norge. Stortinget ble konsultert i saken i juni 2019, og ble informert om konsept for alliert mottak i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2019, jf. Prop. 114 S (2018-2019) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019. Konseptet beskriver hvordan allierte styrker skal mottas og understøttes fra norsk side, og gir et fleksibelt rammeverk som identifiserer mulige mottaksområder i ulike deler av Norge. Regjeringen har besluttet at hovedinnretningen av konseptet skal legges til grunn i det videre arbeidet med å styrke Norges evne til mottak av allierte forsterkninger.

Videre er alliert mottak en sentral del av vårt nasjonale planverk for forsvaret av Norge, som igjen er godt synkronisert med NATOs forsterkningsplanverk. Disse planverkene var grunnlag for en omfattende revisjon og oppdatering i perioden 2017-2018. Dette er Stortinget orientert om ved flere anledninger i løpet av de siste årene.

12. Kan departementet lage ein tabell der ein viser kva år ein skal starte innfasing av alle nye investeringar i kapasitetar i perioden 2021-2028?

Svar:

I perioden 2021 til 2028 vil regjeringen foreta en rekke investeringer i kapasiteter. I oversikten er investeringene sortert mellom de ulike forsvarsgrenene og inkluderer både besluttede og foreslåtte tiltak. Som det fremgår er en rekke av investeringene knyttet til videreføring eller oppgradering av eksisterende systemer og plattformer. Oversikten inkluderer ikke personellopptrapping eller prosjekter knyttet til eiendom, bygg og anlegg. Dette utgjør også en betydelig del av de samlede investeringene i perioden fra 2021-2028.

Hæren:

- Modernisering og innfasing av pansrede kjøretøy slik som CV90, M 113 og pansrede ingeniørvogner pågår og vil vedvare i hele perioden.
- Innfasing av artilleriskyts pågår og ny artillerilokaliseringsradar skal anskaffes frem mot 2024.
- Innfasing av bærbart luftvern og mobilt kampluftvern vil vedvare i hele perioden.
- Regjeringen har foreslått å innfase nye stridsvogner fra 2025 til 2030.
- I tillegg er det en rekke mindre investeringer i kapasiteter for å enten videreføre eller styrke den operative evne i Hæren. Som eksempel kan det nevnes investeringer for å etablere et kompani med spesiell kompetanse innenfor kjemiske-, biologiske-, radioaktive- og nukleære trusler.

Sjøforsvaret:

- Utbetalinger knyttet til innfasing av nye ubåter fra slutten av 2020-tallet og begynnelsen av 2030-tallet er forventet å starte opp fra 2021 og vil vedvare ut over 2028.
- For å opprettholde tilstrekkelig tilgjengelighet på dagens ubåter har regjeringen foreslått gjennomføring av økt vedlikehold (hovedrutine) mellom 2022 til 2028.
- For å opprettholde tilstrekkelig maritim kapasitet har regjeringen foreslått å videreføre Skjold-klasse korvetter. Det er derfor planlagt med oppgraderinger i årene 2022-2023 for å gi tilgjengelighet på disse fartøyene.
- For å styrke den operative evnen på dagens fregatter i Nansen-klassen er det planlagt med omfattende oppgraderinger mellom 2024 og 2029. Frem til 2024 vil det pågå oppgraderinger på fregattens luftvernssystemer.
- Regjeringen har foreslått at dagens minefartøy i Alta/Oksøy-klassen videreføres, for så å erstattes av tre autonome systemer mot 2028, inkludert to moderskip. Frem mot 2024 vil det være behov for oppgradering av dagens Alta/Oksøy-klasse for å opprettholde operativ evne og unngå operativ nedetid i perioden systemene erstattes.
- Fra 2021 til 2024 erstattes kystvaktfartøyene i Nordkapp-klassen med tre nye fartøy i Jan Mayen klassen.
- Flere kystvaktfartøyer skal gjennomgå vedlikehold og oppgraderinger i perioden frem mot 2024.
- Investeringsmidler til ny overflatestruktur er planlagt fra 2030.

Luftforsvaret:

- Kryssermissiler utgjør i dag den mest krevende lufttrusselen for Norge. Regjeringen foreslår at dagens NASAMS-systemer gjennomgår oppgraderinger fra 2023 til 2029 der blant annet sensorer erstattes. Dette skal bidra til at NASAMS-systemene holdes operativt relevante. I tillegg innfases kortholdsmissiler. Dette er en nødvendig prioritering foran den planlagte innføringen av langtrekkende luftvern som ble omtalt i forrige langtidsplan fordi NASAMS utgjør det aktive mottiltaket mot kryssermissiler. Investeringsmidler til langtrekkende luftvern er planlagt fra 2029.
- P-8 maritime patruljefly innfases frem mot 2024.
- Innfasing av nye redningshelikopter skjer også frem mot 2024.
- Innfasing av F-35 kampfly vedvarer frem mot 2025.

- Regjeringen foreslår at arbeidet med å erstatte dagens Bell 412 med en ny type helikopter starter opp fra 2024.
- Erstatning og modernisering av dagens lufradarkjede vil pågå mellom 2022 og 2029.

Heimevernet:

- Innfasing av nytt materiell som kjøretøy og diverse utrustning pågår og vil vedvare frem mot 2028. I tillegg gjøres det investeringer for å styrke evnen til desentralisert lagring.

Fellesavdelinger:

- I hele perioden er det planlagt med betydelige investeringer knyttet til *tilrettelagt innhenting* (TI) for E-tjenesten. I tillegg vil det være en rekke andre investeringer med betydelig omfang knyttet til videreutvikling og styrking av kapasiteter i E-tjenesten.
- Det vil gjøres investeringer knyttet til regjeringens forslag om å etablere en ny maritim innsatsskvadron i Forsvarets spesialstyrker fra 2022.
- I Cyberforsvaret vil det gjøres betydelige investeringer knyttet til Forsvarets informasjons- og kommunikasjonsinfrastruktur allerede fra 2021, og videreføres på et høyt nivå i hele perioden.
- Betydelige investeringer i vedlikehold, reservedeler, forsyningsberedskap og ammunisjon pågår og vil vedvare i hele perioden. I tillegg har regjeringen foreslått å gjøre investeringer for at Forsvarets logistikkorganisasjon skal etablere kadreavdelinger for mottak og fremføring av allierte forsterkningsstyrker.
- Betydelige utbetalinger knyttet til videreutvikling av *Naval Strike Missile* (NSM) vil starte opp i 2023 og vedvare forbi 2030.

13. Kva sikkerheitsvurderingar ligg til grunn for den manglande satsinga på kystforsvaret i Langtidsplanen?

Svar:

Sikkerhetsvurderingene som ligger til grunn for regjeringens nye langtidsplan tydeliggjør at det er nødvendig å prioritere å videreutvikle Forsvaret med en balansert struktur. Dette skal bidra til at Forsvaret er i stand til å møte dagens og morgendagens trusselbilde. Regjeringens prioriteringer tar utgangspunkt i de mest krevende og sannsynlige trusler og utviklingen i våpenteknologi og styrkestruktur hos potensielle motstandere. Som del av dette foreslår regjeringen å styrke den maritime kapasiteten til Forsvaret, herunder også kapasitet til forsvar langs kysten. I tillegg til å oppgradere en rekke av Sjøforsvarets plattformer vil regjeringen prioritere å videreføre korvettene i Skjold-klassen frem mot 2030. Videre vil regjeringen videreutvikle Kystjegerkommandoen i tråd med behandlingen av Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016). Dette innebærer blant annet evne til å bygge situasjonsforståelse langs kysten og levere måldata til langtrekkende våpensystemer. Ut over dette foreslår regjeringen å øremerke heimevernsstyrker til territorielle sikringsoperasjoner på prioriterte objekter med sjøside. Basert på de samlede sikkerhetsvurderingene vil den planlagte utviklingen av Forsvaret gi tilstrekkelig evne til forsvar i kystsonen.

14. Kor mykje vil det koste å auke frå fem til seks besetningar på fregattane?

Svar:

Dagens fem besetninger på de fire fregattene planlegges videreført frem til 2026 for å opprettholde antallet seilingsdøgn. Deretter legges det opp til å øke bemanningen til seks besetninger. Dette vil medføre et merbehov på omlag 100 nye ansatte og 40 vernepliktige, som utgjør en årlig kostnad på omlag 100 millioner kroner.

15. Regjeringa varsla ei utgreiing om framtidias struktur i Sjøforsvaret. Vil ein parallelt med denne utgreiinga setje i gang ei eige «Kystmaktutgreiing» som kan definer vår evne til å forsvare kysten og korleis denne kan forsterkast? Dersom svaret er nei, kvifor ikkje?

Svar:

Regjeringen vil starte planleggingen av ny fartøystruktur som skal ivareta vedvarende operativ evne etter at dagens overflatefartøyer når slutten av levetiden mot 2030. Dette skal bidra til at Forsvaret er i stand til å møte dagens og morgendagens trusselbilde. Regjeringens prioriteringer vil også i dette arbeidet ta utgangspunkt i de mest krevende og sannsynlige truslene, samt maritim struktur hos potensielle motstandere. Videre vil arbeidet bygge på pågående og nylig gjennomførte studier ved Forsvarets forskningsinstitutt om temaer som den teknologiske utviklingen av missiler, undervannskrigføring, kommunikasjon, kommando og kontroll, fellesoperative fremtidige effekter i sjødomenet, herunder også maritim kapasitet og evne i kystsonen. For en så stor investering er det avgjørende viktig at den bygger på et solid, forskningsbasert grunnlag. Regjeringen mener derfor at det ikke er behov for å gjennomføre en egen «kystmaktutredning» fordi slike kapasiteter vil være en del av den helhetlige vurderingen av fremtidens fartøystruktur.

16. Ser regjeringa på Vanguard-prosjektet som ein aktuell erstatning for den tapte fregatten Helge Ingstad, evnt for minejakt- og minesveiparane som nærmar seg slutten på si levetid?

Svar:

Regjeringen vil utrede en fremtidig overflatekapasitet for Forsvaret tidlig i den kommende planperioden. Som del av en slik utredning vil de fremtidige behov og krav til overflatestrukturen vurderes nøye og deretter vil aktuelle systemer som kan ivareta de behovene og kravene vurderes og anbefales. Dette vil utarbeides i henhold til rammene i utredningsinstruksen og de regler som gjelder for statlige anskaffelser. Fastsetting av den endelige innretningen av fartøysstrukturen ses i sammenheng med den helhetlige strukturutviklingen.

Vanguard-prosjektet til Kongsberg Gruppen utvikler et multirollefartøy som representerer en framtidsrettet teknologi, der autonome systemer kan bidra til tryggere operasjoner gjennom ubemannet aktivitet. Det er for tidlig å si om prosjektet vil kunne være en tilfredsstillende erstatning for den tapte fregatten Helge Ingstad. Erstatningen av KNM Helge Ingstad og minejakt og minesveiperene må ses i sammenheng med den fremtidige strategiske utviklingen av ny overflatekapasitet i Forsvaret.

For at Sjøforsvaret i mellomtiden skal opprettholde tilstrekkelig maritim kapasitet vil regjeringen oppgradere og videreføre Skjold-klassen frem mot 2030, samt oppgradere eksisterende fregatter og øke bemanning på sjøforsvarets fartøy.

17. Kva er kostnaden dersom ein skulle kjøpt ein 5. ubåt?

Svar:

Det pågår nå formelle forhandlinger mellom den norske og tyske forhandlingsdelegasjonen på den ene siden, og verftet tkMS på den andre siden. Pris for ubåtene blir avgjort gjennom de pågående forhandlingene med verftet. Det er derfor ikke ønskelig å angi prisindikasjoner på det nåværende tidspunktet, da dette vil kunne påvirke forhandlingene.

Den totale kostnadsrammen for fire nye ubåter er kr 44050 mill. kroner. Dette inkluderer usikkerhetsavsetning, merverdiavgift og gjennomføringskostnad.

18. I framlegg til Langtidsplan er det lagt opp til at sivile skal stå for ein større del av besetninga for å løyse oppgåver innan Sjøforsvaret sitt ansvarsområde. Vil det bli stilt krav om norsk besetning på dei aktuelle skipa, og korleis vil dei tilsette om bord bli sikkerheitsklarert?

Svar:

Innenfor Sjøforsvarets ansvarsområde er det ikke lagt opp til å benytte en større andel sivile som del av besetningene. Regjeringen vil styrke Sjøforsvaret med økt bemanning, oppgradering av fartøyer og økt understøttelse. I Sjøforsvaret legges det blant annet opp til å styrke besetningene. Dette vil være norske sikkerhetsklarerte statsborgere.

19. Flytting av økonomi mellom kapittel i Forsvaret i dag skjer gjennom revidert nasjonalbudsjett (RNB) første halvår og gjennom omgrupperinga på hausten. Begge desse prosessane må i dag godkjennast politisk. Etter ei eventuell samanslåing av kapitla kan Forsvarssjefen flytte økonomi utan slik politisk godkjenning og det Stortinget mister dermed noko av kontrollen over korleis midlane til Forsvaret blir fordelt mellom til dømes hæren, sjøforsvaret, luftforsvaret, HV og fellesavdelingar. Meiner regjeringa at Stortinget med denne modellen vil oppretthalde same mulegheit til å styre forsvarssektoren som ein har med dagens modell?

Svar:

Forslaget til ny kapittelstruktur er utarbeidet for å gi forsvarssjefen samme styringsmulighet som andre etats- og direktoratsjefer i forsvarssektoren og i andre sektorer. Kapittelstrukturen slik den er i dag gir betydelige begrensninger for forsvarssjefenes mulighet til å drive god økonomistyring. Den foreslåtte endringen vil gi forsvarssjefen bedre forutsetninger for å se tildelingene til Forsvaret under ett, og samtidig gjøre ham bedre i stand til å foreta justeringer som øker den samlede effekten av tildelte midler. Behovet er tydelig når man ser på forsvarssektorens andel av endringer i revidert nasjonalbudsjett og i omgrupperingsproposisjoner. Forsvarssektoren har i disse prosessene uforholdsmessig mange omdisponeringer sammenliknet andre departementer, og endringene er både av teknisk karakter og reelle omdisponeringer som gir bedre operativ effekt for midlene.

Det er ikke slik at Forsvaret med en endret kapittelstruktur gis anledning til å nedprioritere en forsvarsgren til fordel for en annen. Mål, oppdrag og føringer fra Stortinget og regjeringen ligger fast, og tildelingene i Forsvarsdepartementets Prop. 1 S vil vises fordelt på den enkelte

driftsenhet. Samlet gir dette sterke bindinger til forsvarssjefen på hvilke omdisponeringer som kan gjøres mellom driftsenhetene. Samtidig vil forsvarssjefen gis større handlingsrom for hvordan oppdragene skal løses, og hvordan han best mulig kan disponere midlene for å nå de målene som Stortinget og regjeringen har satt.

Med den nye styringsmodellen som planlegges innført fra 2021 vil tilhørende rapporteringsregime gi Stortinget et godt grunnlag for å vurdere om midlene brukes i samsvar med Stortingets føringer og forutsetninger. Forsvaret legger også opp til å benytte virksomhetsregnskapet for rapportering på oppdrag og tiltak som går på tvers av tildelingene til driftsenhetene og nåværende budsjettkapitler.

20. I følge framlegg til langtidsplan vil Noreg i framtida ha to basar for F 35, ein har med det tilnærma «lagt alle egga i ei korg», noko som aukar sårbarheita i krig og krise. Når vil Noreg ha på plass luftvern som kan sikre våre jagarflybasar mot Russland sine langtrekkande missilar?

Svar:

Russland har utviklet avanserte øvre lags systemer som per i dag ikke kan stoppes av noe kjent forsvarssystem. Regjeringen har tidligere besluttet å ikke anskaffe øvre lags sensorer eller avskjæringsmissiler som kan inngå i NATO ballistic missile defence (BMD). Norge prioriterer ikke kapasiteter som kan rettes mot langtrekkende ballistiske missiler fra utenfor det euroatlantiske området. Regjeringen har i utarbeidelsen av denne planen vurdert lavere lags forsvarssystemer mot moderne kryssermissiler og korttrekkende ballistiske missiler ut fra primært nasjonale behov.

Beskyttelse av strategisk viktige installasjoner, slik som Ørland og Evenes, mot moderne missiler krever systemer med en blanding av sensorer og våpen med ulike egenskaper. Dette stiller krav til hurtig deteksjon, høy beredskap over tid, og stort samtidig ildvolum. Derfor er det nødvendig at både baseforsvars- og luftvern avdelingene i Luftforsvaret styrkes.

Regjeringen vil derfor prioritere å videreutvikle dagens NASAMS struktur med blant annet moderne sensorer, flere utskyttingsramper og innføring av et nytt missil med kortere rekkevidde. NASAMS har kapasitet innenfor såkalt medium og kort rekkevidde. Systemet har imidlertid ikke kapasitet mot korttrekkende ballistiske missiler eller høydedekning til å gi fullverdig områdeforsvar slik som langtrekkende luftvern vil kunne gi. En eventuell innfasing av langtrekkende luftvern vil innebære en betydelig investering (trolig over 20 milliarder), og er i tillegg ressurs- og kompetansekrevende å holde i drift. Det må derfor utredes grundig og helhetlig i lys av den kontinuerlige teknologiske utviklingen. Som nevnt over har Russland utviklet avanserte øvre lags systemer som per i dag ikke kan stoppes av noe kjent forsvarssystem. Regjeringen vil utrede hvilke eventuelle systemer som skal anskaffes for langtrekkende luftvern og har satt av investeringsressurser til dette fra 2029.

Gitt trusselbildet er den foreslåtte utviklingen av luftvern- og baseforsvarsavdelingene i langtidsplanen en riktig og nødvendig prioritering.

21. Det har kome ein rapport frå Riksrevisjonen i USA som synleggjer at F-35 flya har vore mindre i drift enn forventa og at velikehald har blitt dyrare enn antatt. I tillegg blir det vist til auka kostnader og forsenkelsar kring leveringa av flya. Er dette tatt høgde for i LTP?

Svar:

Kampflyanskaffelsen er en sentral del av Norges forsvars- og avskrekkingsevne. Innfasingen har passert den første store milepælen og har nå initiell operativ evne. Dette ble demonstrert gjennom deployering til Island på oppdrag for NATO. Den videre utviklingen vil gjøre F-35 i stand til å ta over QRA oppdraget ut fra Evenes innen F-16 på Bodø utfases. Arbeidet med å øke kampkraften gjennom godt beskyttede baser på Ørland, Evenes og Rygge er vektlagt i denne langtidsplanen.

De forhold som er påpekt i rapporten fra «U.S Government Accountability Office» henviser til feil og mangler som ble innrapportert for en tid tilbake. Avvikene er godt kjent i det flernasjonale F-35 partnerskapet og håndteringen av avvikene er pågående. Justeringene som dette har medført er innarbeidet i plangrunnlaget for Prop. 62 S (2019-2020). Anskaffelsen av de nye kampflyene går som planlagt og så langt leveres de på tid i henhold til plan.

22. Kor mykje kostar anskaffinga av missilar til F-35 og kor mange arbeidsplassar kan ein anslå vil kome i produksjonsfasen?

Svar:

Det pågår formelle forhandlinger mellom Forsvarsmateriell og leverandøren om anskaffelse av Joint Strike Missile (JSM) til de norske F-35 kampflyene. Prisen blir avgjort gjennom disse pågående forhandlingene og det er derfor ikke ønskelig å angi prisindikasjoner det nåværende tidspunktet, da dette kan påvirke forhandlingene.

Anskaffelsen vil generere arbeidsplasser, men antallet er avhengig av hvor effektiv produksjonslinje leverandøren kan etablere. I tillegg er det en målsetning å få flere nasjoner til å anskaffe JSM. Slikt salg vil kunne gi ytterligere arbeidsplasser.

23. Kor mange F-35 jagarfly vil det dagleg vere behov for i Nord-Norge når F-16 sluttar å fly, i tillegg til 2+2 QRA-fly?

Svar:

Den vesentligste delen av kampflyaktiviteten vil gjennomføres fra Ørland. Samtidig er det viktig for regjeringen å ha en permanent tilstedeværelse av kampfly i nord, som dels ivaretas gjennom QRA-oppdraget, og dels gjennom den periodiske treningen som planlegges gjennomført fra Evenes. Det er kravet til 15 minutters beredskap med to fly som er dimensjonerende for løsning av NATO QRA-oppdraget. Det legges til grunn at det vil være minst tre kampfly permanent stasjonert på Evenes for å ivareta QRA-oppdraget. Det er også lagt til grunn at inntil 10% av den daglige flytimeproduksjonen for F-35 vil ha utgangspunkt fra andre baser enn Ørland. I skarpe operasjoner vil det være de operative behovene som legger premissene for bruken av F-35.

24. Den amerikanske hæren har nylig inngått kontrakt om kjøp av norske droner (UAV). I følge Teknisk Ukeblad skal også den norske hæren anskaffe droner fra 2022-2026. Kor mykjer midlar er sett av til dette føremålet?

Svar:

I langtidsplanen ligger det inne to planlagte prosjekter knyttet til UAVer (Unmanned Aerial Vehicles) som er relevante for Hæren. Dette er planlagte prosjekter og de endelige utgiftene vil avklares som del av det videre prosjektarbeidet.

Det ene prosjektet er «Stridsteknisk UAS til Forsvaret». Dette prosjektet har en planlagt ramme på om lag 150-300 mill. kroner i perioden 2022 til 2026. Hensikten med prosjektet er å anskaffe Unmanned Aircraft System (UAS) med små UAVer til Forsvaret. Prosjektet skal anskaffe og sette i drift tilgjengelig systemer med moden teknologi og gjennom dette bedre soldaters evne til å løse de til enhver tid gjeldende oppdrag.

Det andre planlagte prosjektet er «Taktisk UAV». Prosjektet har en planlagt ramme på om lag 300-400 mill. kroner i perioden 2022-2026. Hensikten med prosjektet er å fremskaffe UAV med luftbårent sensorsystem med allværskapasitet for bruk på taktisk nivå. Prosjektet skal øke evnen til situasjonsforståelse, styrkebeskyttelse og målbekjempelse.

25. Kva flybase skal brukast til dei årlege norske, nordiske og allierte kampfly-operasjonane som i dag går ut frå Bodø Flybase når den vert lagt ned i 2022?

Svar:

Den skjerpede sikkerhetspolitiske situasjonen stiller større krav til baser som understøtter luftoperasjoner i hele Norges interesseområde med høy beredskap, god beskyttelse og evne til hurtig mottak av allierte styrker. Langtidsplanen legger derfor opp til å utvikle Ørland, Evenes og Rygge flystasjoner til godt beskyttede baser for å understøtte luftoperasjoner i fred, krise og krig. I tillegg vil Bardufoss flystasjon videreføres som en forberedt base for å understøtte trening og øving av allierte flystyrker i fredstid, samt mottak og integrasjon av alliert forsterkning i krise og krig. Den relevante operative infrastrukturen som i dag ikke er i bruk på disse fire flystasjonene vil videreføres for alliert trening og øvingsformål slik at alle fire flystasjonene rutinemessig vil kunne understøtte allierte kampflyøvelser. Det unike nordiske samarbeidet Cross Border Training som utnytter felles luftrom nord i Skandinavia vil være naturlig å vurdere videreført som del av den operativ aktiviteten på Evenes flystasjon. Større NATO øvelser som Trident Juncture vil ses i sammenheng med det operativ planverket og gjennom totalforsvaret benytte relevante sivile lufthavner og militær infrastruktur som inngår i planverket.

26. Kor lang tid bereknar ein at det vil ta frå vedtak om å skaffe nye helikopter er gjort til helikoptera er operative?

Svar:

Regjeringen har lagt opp til at anskaffelsen av en ny helikopterkapasitet bedre tilpasset spesialstyrkenes behov starter i 2024. Når de første helikoptrene blir operative er avhengige av flere forhold, blant annet så må det gjennomføres en test og evalueringsfase for å sikre

tilpasning til norske forhold, i tillegg til utdanning og trening av et tilstrekkelig antall flygere, spesialoperatører, teknikere og støttepersonell. Hvilket helikopter som anskaffes vil også påvirke når det kan være operativt, det vil normalt ta betydelig lengre tid å fase inn en helt ny helikoptertype under utvikling, som f.eks. NH90 var ved anskaffelsestidspunktet, enn en type som allerede er velprøvd og i operativ bruk i den rollen Forsvaret har bruk for.

27. Når skal Bell 412 helikoptera utfasast?

Svar:

Regjeringen har planlagt at erstatningen av Bell 412 helikoptrene skal starte i 2024 og pågå frem mot 2030. Bell vil gradvis utfases i samme periode.

28. Forsvarets Programmeringssenter er midlertidig plassert ved Rygge Flystasjon. Når vil regjeringa flytte programmeringssenteret til Sørreisa og kva vil det koste?

Svar:

Stortinget vedtok i 2012 ifm. behandlingen av Innst. 388 S (2011–2012), jf. Prop. 73 S (2011–2012), flytting av Luftforsvarets programmeringssenter fra Mågerø til Reitan.

I Prop. 151 S (2015-2016) anbefalte regjeringen å legge Luftforsvarets programmeringssenter til Rygge med bakgrunn i at senteret på kort sikt vil ha en viktig rolle i å videreutvikle Luftforsvarets mobile luftkontrollenhet og støtte implementeringen av NATOs nye luft kommando- og kontrollsystem – Air Command and Control System – (ACCS). På lengre sikt ble det vist til at programmeringssenterets rolle og omfang ikke var avklart. I påvente av dette, og for å redusere faren for tap av kompetanse, anbefalte regjeringen å flytte programmeringssenteret til Rygge slik at all virksomhet på Mågerø, kunne legges ned som planlagt. Ved Stortingets behandling av Innst. 62 S (2016–2017), jf. Prop. 151 S (2015–2016), ble det så vedtatt at Luftforsvarets programmeringssenter skulle lokaliseres til Rygge, der det i dag befinner seg.

ACCS er betydelig forsinket og har en uviss fremtid. Ved Sørreisa videreføres inntil videre eksisterende systemer. Det er fortsatt uklart hvilket behov Forsvaret vil ha på sikt for en nasjonal programmeringskapasitet. Framtidig behov må sees i sammenheng med den pågående moderniseringen av luft kommando- og kontrollsystemene.

29. Kor langt tid bereknar ein at det vil ta frå vedtak om å skaffe hæren nye stridsvogner til stridsvognene er operative?

Svar:

Regjeringen styrker Hæren for økt kampkraft, høyere reaksjonsevne og en mer robust struktur med økt utholdenhet. Brigade Nord videreutvikles med fire stående mekaniserte bataljoner hvor stridsvogner er en meget viktig del av kampkraften.

Regjeringen planlegger å anskaffe nye stridsvogner til Hæren fra 2025. Anslagsvis kan det beregnes to år fra kontrakt er skrevet med leverandør til Hæren kan motta de første stridsvognene. Det vil ta flere år før alle de nye stridsvognene er produsert og levert fra

leverandøren. Deretter vil det anslagsvis være minst ett år med opplæring, sertifisering og samøving før de første nye stridsvognene vil være operative som del av Hærens samvirkesystem.

30. Kva må byggjast på Terningmoen for at den skal kunne nyttast som ny rekruttskule, kor mykje vil det koste og når vil den kunne vere klar?

Svar:

For å etablere fasiliteter til rekruttutdanning slik regjeringen legger opp til med fire innrykk i året, er Terningmoen vurdert som det mest gunstige alternativet av flere grunner. Økonomisk gir det best effekt å benytte en base som allerede er i bruk. Gardeskolen som i dag utdanner rekrutter for HMKG og fellesavdelinger, er allerede etablert på Terningmoen, og planlegges overført rekruttskolen med ansatte og infrastruktur. Terningmoen leir har god infrastruktur og nok kapasitet til videre utvikling. Det er både kostnadsbesparende og gir faglige synergier. Terningmoen har nærhet til meget gode skyte- og øvingsfelt. Den har nærhet til andre militære avdelinger som gir utvidede karrieremuligheter for militært personell og gode muligheter for arbeidsplasser for medfølgere.

Langtidsplanen legger til grunn investeringer på om lag 340 mill. kr i perioden 2022-28 til videreutvikling av Terningmoen leir for rekruttutdanning av innledningsvis 250 soldater i tillegg til Gardeskolen, fire ganger i året, økende til en samlet kapasitet på 1100 soldater i 2028. Investering i infrastruktur på Terningmoen planlegges fra 2022. Som nevnt er Gardeskolen på Terningmoen planlagt overført til rekruttskolen frem mot 2024 med ansatte og infrastruktur. Det innebærer at behovet for ny infrastruktur i hovedsak vil være relatert til mannskapsforlegninger, utvidelse av messe og noe kontorer. Ut over dette kan store deler av eksisterende fasiliteter i området benyttes. Inntil rekruttskolen er i drift på Terningmoen utnyttes tilgjengelig kapasitet ved dagens lokasjoner.

31. Kan departementet leggje fram eit kostnadsoverslag dersom ein skulle auke verneplikten til 20%?

Svar:

Ambisjonen i LTP legger opp til at om lag 8 700 (15,3%) av 2005-årskullet og om lag 11 000 (17,8%) av 2009-årskullet skal avtjene førstegangstjeneste i henholdsvis 2024 og 2028. Dersom man ønsker at 20% av årskullene skal gjennomføre førstegangstjeneste må imidlertid 2 650 flere inn til førstegangstjeneste i 2024 og 1 260 flere i 2028.

En økning på ytterligere 2650 vernepliktige utover ambisjonsnivået i LTP i 2024, og 1 260 flere i 2028, vil kreve betydelig økte ressurser. Det er ikke gjort en konkret beregning av disse ytterligere utgiftene, men de personellrelaterte merutgiftene for de førstegangstjenestegjørende vil alene utgjøre om lag 970 mill. kroner i 2024 og om lag 500 mill. kroner i 2028. I tillegg vil det påløpe ytterligere kostnader, avhengig av hvor de ekstra vernepliktige skal gjennomføre rekruttskole og hvilke avdelinger de skal tjenestegjøre ved etter endt grunnleggende soldatutdanning. På rekruttskolene vil det innebære kostnader til EBA for blant annet kaserner, undervisningsfasiliteter, skytebaner med mere. Samtidig vil dette medføre behov for et økt antall befal og sivile.

Etter rekruttskolen vil økningen i antall vernepliktige ikke kunne absorberes inn i eksisterende avdelinger. Antallet som gjennomfører førstegangstjenesten er i LTP tilpasset Forsvarets behov og styrkestrukturen. En prosentvis tilnærming til antall førstegangstjenestegjørende vil være utfordrende sett opp mot forsvarets behov. Dette innebærer at det ville måtte etableres nye avdelinger i styrkestrukturen for å absorbere et økt antall soldater. Oppbygging av nye avdelinger vil medføre ytterligere behov for utdanning og rekruttering av befal og økte kostnader knyttet til dette. I tillegg ville det medføre betydelige EBA relaterte kostnader og materiellanskaffelser av avdelingsutstyr. Kostnader til tilpassing og etablering av avdelinger er svært avhengige av type avdelinger.

32. Korleis vil regjeringa sikre minimum 30 dagars forsynings-, materiell og transportberedskap for Brigade Nord i Indre Troms?

Svar:

Regjeringen styrker Brigade Nord for økt kampkraft, høyere reaksjonsevne og en mer robust struktur med økt utholdenhet. Kampkraften og beredskapen økes i volum og kvalitet ved innføring av moderne stridsvogner, kampluftvern, langtrekkende presisjonsild, forbedret sensor kapasitet, ulike beskyttelsessystemer, transportpanservogner og logistikk kjøretøy. Forsyningsberedskapen i Forsvaret styrkes betydelig ved at regjeringen prioriterer om lag 8 mrd. kroner til forsynings-, vedlikeholds- og reservedelsbehov i perioden 2021-28, herunder kritisk ammunisjon til Brigade Nord's våpensystemer.

Utviklingen av fellesavdelinger i Hæren, som Logistikkbataljon og Transportbataljon, øker evnen til å kraftsamle ressurser på tvers av strukturen. Fellesavdelingene gir en mer effektiv og bedret logistikk- og transportunderstøttelse av Brigade Nord. Regjeringen videreutvikler også nasjonalt lagringskonsept for lagring av stridsklart materiell med enhetlig styring og rapportering fra Forsvarets logistikkorganisasjon, som skal sikre at materiellet er i god teknisk tilstand og tilgjengelig innenfor beredskapstidene. Nasjonalt logistikkoperasjonssenter (NLOGS) styrkes for å planlegge og koordinere utførelsen av all fellesoperativ logistisk understøttelse ved bruk av tildelte nasjonale, multinasjonale styrker, ikke-militære organisasjoner og kommersielle ressurser. Beredskapsavtaler som ivaretas av Forsvarets logistikkorganisasjon mot sivile leverandører, understøtter Brigade Nord's forsynings-, materiell- og transportberedskap ytterligere.

33. Kor mykje kostar det å tilsette 550 i perioden 2021-2024, slik regjeringa legg opp til i planen?

Svar:

De lønnsrelaterte merutgiftene for den gradvise personellveksten til ytterligere 550 ansatte er på om lag 1,3 milliarder kroner totalt for perioden 2021-2024. Forsvarssjefen vil i implementeringen av langtidsplanen detaljere bemanningsøkningene ytterligere innenfor prioriteringene som regjeringen har satt. Ved å øke antall ansatte i strukturen følger det også merutgifter til blant annet materiell, EBA og utdanning. Det er i langtidsplanen satt av midler til å ivareta en balanse mellom personelloppbyggingen og tilhørende behov for materiell og EBA. Denne balansen er også avhengig av nødvendige tiltak for å videreføre eksisterende struktur.

34. *Kva vil kostanden vere dersom ein doblar til 1100 tilsette i same periode?*

Svar:

Kostnadene ved en dobling av antallet ansatte til 1100 i perioden 2021-2024, i samme takt som forutsetningene i langtidsplanen, avhenger av hvordan opptrappingen gjennomføres. De lønnsrelaterte merutgiftene ved å tilsette 1100 i samme periode vil være om lag 2,6 milliarder kroner totalt for perioden 2021-2024. De totale kostnadene vil imidlertid bli langt høyere, fordi en dobbelt så stor personelløkning innen 2024 vil kreve mer EBA, mer materiell og mer kapasitet i utdanningssystemet. Kostnaden vil avhenge av hvilke typer avdelinger som etableres og forsterkes. Det er i langtidsplanen satt av betydelige midler til å ivareta en balanse mellom personelloppbyggingen og tilhørende behov for materiell og EBA. Denne balansen er også avhengig av nødvendige tiltak for å videreføre eksisterende struktur. En ytterligere personelloppbygging, utover den regjeringen anbefaler, må følges opp av bevilgningsøkninger for å ivareta balansen mellom personell, materiell, EBA og utdanningskapasitet.

35. *På høyringa til prop. 62, fortalte BFO at forsvaret skylder dei tilsette mellom 300-400 årsverk, korleis har dette oppstått og kva tiltak er satt i verk for å rette opp i dette?*

Svar:

Forsvarssjefen ivaretar arbeidsgiveransvaret for alt personell i Forsvaret og sørger for at virksomheten overholder de til enhver tid gjeldende lover og regler. Det er riktig at mange ansatte i Forsvaret har avspaseringstimer og feriedager til gode. Avvikling av feriedagene skal skje i henhold til ferieloven. Avspaseringstimerne er primært opptjent i forbindelse med unntaksaktivitet som øvelse, vakt og fartøytjeneste. Arbeidstidsavtalen for Forsvaret regulerer hvordan dette skal avvikles. Forsvaret rapporterer at de har et sterkt fokus på at lover og avtaler overholdes slik at personellet skal få avviklet sine feriedager og avspaseringstimer. Regjeringen styrker bemanningen i Forsvaret med om lag 550 årsverk innen 2024. Dette vil gi økt operativ evne og bidra til at belastningen på personellet reduseres.

36. *Ligg det tiltak i denne planen om å styrke velferdstilbodet til vernepliktige og soldatar og dersom ja, kva tiltak?*

Svar:

Velferd er ansett som en del av Forsvarssjefens arbeidsgiveransvar. Forsvaret har fokus på helhetlig ivaretagelse av vernepliktige inne til førstegangstjeneste. Ombudsmannsnemndas innberetning for virksomheten i 2019 indikerer også en positiv utvikling for ivaretagelsen av vernepliktige mannskaper:

«En helhetlig ivaretagelse av de som er inne til førstegangstjeneste er viktig for at verneplikten også i fremtiden skal være attraktiv. Nemnda registrerer en mer tydelig tenkning fra Forsvarets ledelse om dette. I samarbeid med blant annet TVO (tillitsvalgtordningen) gjøres det arbeid for å styrke den helhetlige ivaretagelsen av vernepliktige mannskaper. Dette skjer innenfor velferd, etter – og videreutdanning og sivil karriereveiledning. Velferdstjenesten er bygd opp rundt fire verdier – tillit, trygghet, tilhørighet og trivsel. Dette

skal legges til grunn for at Forsvaret oppleves som trygt, inkluderende og attraktivt. Utøvelsen av velferdstjenesten er endret gjennom nytt reglement. Det er gitt mer ansvar til lokalt nivå for planlegging, budsjettering og gjennomføring.»

Forsvaret vil fortsette å videreutvikle velferdstilbudet til vernepliktige inne til førstegangstjeneste i henhold til behovet og innenfor de økonomiske rammene i denne planen.

37. Er det lagt inn motkonjunktur tiltak i denne planen for å stabilisere den norske forsvarsindustrien og dersom ja, kva tiltak?

Svar:

Nei, det er ikke lagt inn motkonjunkturiltak i LTP for å stabilisere den norske forsvarsindustrien. Forsvarsindustrien er omfattet av de generelle støtteordningene som allerede er lansert av regjeringen. Forsvarsdepartementet har også iverksatt umiddelbare tiltak for å støtte forsvarsindustrien, herunder økt FOU-støtte, midlertidig endringer i regelverket for industrisamarbeid med utenlandske aktører og endringer for betalingsfrister til Forsvarsmateriell og Forsvarsbygg. Regjeringen jobber med et bredt spekter av nye tiltak som kan avhjelpe konsekvensene av pandemien. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med dette på egnet vis.

38. Kor mykje midlar er totalt avsett til forsvarssamarbeid med EU i perioden 2021-2024 og 2025-2028?

Svar:

Forsvarssektoren bruker i dag om lag 37 millioner kroner årlig på forsvarssamarbeid i rammen av European Defence Agency (EDA). Det er i langtidsplanen ikke lagt opp til en økning av dette nivået i periodene 2021–2024 eller 2025–2028.

Regjeringen arbeider for at Norge gjennom EØS-avtalen skal kunne ha mulighet til å delta i det europeiske forsvarsfondet, European Defence Fund (EDF), som er planlagt iverksatt fra 2021. Eventuell fremtidig tilknytning til EDF og finansieringen av dette blir en del av vurderingen av norsk deltakelse i EUs programmer for perioden 2021–2027.

39. Kva er grunnen til at regjeringa ikkje foreslår å etablere Brigade Sør?

Svar:

Regjeringen har innrettet forsvarsstrukturen i langtidsplanen slik at den bygger på i forrige langtidsplan og i tråd med prioriteringene i det fagmilitære rådet. Det har i denne langtidsplanen vært viktig å prioritere en videreutvikling av Brigade nord med fire stående mekaniserte bataljoner med tilhørende taktiske og logistiske støtteavdelinger. Dette vil opprettholde en avskrekkende evne med en brigade med god strids- og manøverevne som er klar på kort varsel. Regjeringen prioriterer andre viktige anskaffelser og styrkinger for å sikre en balansert forsvarsstruktur foran etablering av en Brigade Sør.

40. Vil Andøya flystasjon bli lagt ned og areal og infrastruktur avhenda til sivil næringsverksemd i tråd med vedtaket i Prop 151S (2015-2016)?

Svar:

Andøya som militær flystasjon legges ned når 333 skvadronen flytter til Evenes. Regjeringen har i forslag til ny langtidsplan foreslått å prioritere noen midler til strengt nødvendig vedlikehold av kritisk infrastruktur på Andøya etter at basen er lagt ned for bedre å kunne understøtte og motta allierte forsterkningsstyrker. Prioriteringen av hvilken infrastruktur som skal vedlikeholdes gjøres av Forsvaret i dialog med Forsvarsbygg. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for etterbruk av fasiliteter på Andøya flystasjon. Ny langtidsplan endrer ikke på dette.

41. Jfr Prop. 62 S: Kva er kritisk infrastruktur som må haldast operativt ved Andøya flystasjon?

Svar:

Se vårt svar på spørsmål 40.

42. Etter tidlegare å ha vore positiv frårår no Forsvarsbygg etablering av oppdrettsanlegg på Fiskenes i Andøy kommune. Forsvarsbygg snudde etter framlegginga av Langtidsplanen, og varslar motsegn dersom ein går vidare med planane. Er dette i tråd med Stortinget sitt vedtak om å leggje til rette for næringsutvikling på Andøya og kvifor har Forsvarsbygg snudd i saka etter framlegginga av LTP?

Svar:

Regjeringen er opptatt av å legge til rette for ny næringsvirksomhet på Andøya. Samtidig som Andøya skal kunne benyttes som base for mottak av allierte, samarbeider og tilrettelegger Forsvaret og Forsvarsbygg for sivil etterbruk av flystasjonen og søker å legge til rette for konstruktive løsninger sammen med næringslivet og lokale myndigheter. I saken om et mulig oppdrettsanlegg på Fiskenes er Forsvarsbygg forutsatt å svare på utkast til planprogram og reguleringsforslag etter plan- og bygningsloven med det utgangspunkt å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser. Det er vanlig praksis for denne type saker. For denne konkrete saken betyr det å sørge for at aktuell infrastruktur, operative arealer m.m. på Andøya flystasjon benyttes som forutsatt, eksempelvis for å understøtte 333 skvadronens aktivitet inntil flytting og mottak og understøttelse av allierte. Det er Forsvarsbyggs ambisjon å bidra til å avverge fremtidige arealbrukskonflikter overfor sivile aktører, og samtidig legge til rette for en best mulig dialog med planmyndigheter og tiltakshavere. Forsvarsbygg har nå tilskrevet tiltakshaver på nytt og presisert at det så vidt tidlig i planprosessen ikke vil være riktig å konkludere fra Forsvarsbyggs side mht. eventuelle merknader eller innsigelser. De skriver videre at det er viktig at de i dialog med tiltakshaver får identifisert utfordringer og mulige løsninger så tidlig som mulig.

43. Vil slike begrensingar i næringsaktivitet berre gjelde i området Fiskenes eller vil ein også frårå etableringar utanfor heile området flybasen disponerer?

Svar:

For militære anlegg og ved flyplasser vil det generelt være viktig å vurdere den tilgrensende

arealbruken opp imot eksempelvis sikkerhet og støy. Den flysikkerhetsmessige siden vil på Andøya også måtte vurderes av de sivile luftfartsmyndighetene. Hva som kan etableres utenfor områder som disponeres av Forsvaret, eller i områder der Forsvaret har arealbruksinteresser, vil vurderes fra sak til sak. Slike vurderinger gjøres i tråd med de prosessene som følger av Plan- og bygningsloven.

44. Forsvarsbygg skriv at «Både Forsvaret og Andøya Space Center har stor aktivitet i områdene inntil planområdet som kan defineres som høyrisikoaktivitet. Denne aktiviteten forventes i stor grad å bli opprettholdt i alle scenarioer i forhold til fremtidig bruk, og risikoen vil være konstant». Kva betyr dette i praksis og kva betyr formuleringa i Langtidsplanen om?

Svar:

Høyrisikoaktivitet knytter seg til aktivitet relatert til missiltester og droner.

45. Sitat frå Forsvarsbygg si uttale: «Denne uttalelsen, til varsel om planstart, baserer seg baserer seg på innspill gitt i en samordnet uttalelse fra alle lokale avdelinger i Forsvaret som har virksomhet på flystasjonen». Inkluderer dette også e-tenesta og representantar for våre allierte?

Svar:

Uttalelsen er basert på innspill som inkluderer alle de militære enhetene som har virksomhet eller interesse innen det aktuelle området.

46. Er det teke ut noko delprosjekt, stort eller lite, frå utbygging av flybasen på Evenes for å halde kostnadsramma? Vil i så fall det vera behov for å bydde dette/desse prosjekta seinare?

Svar:

Utbyggingen av Evenes flystasjon er i tråd med den ambisjonen som ble lagt gjennom Prop. 151 S (2015-2016) i 2016 og konseptvalgutredningen (KVU) for Evenes flystasjon fra 2018. Enkeltprosjektene blir gjennomført i samsvar med denne ambisjonen.